

Charakteristika okresu Plzeň-město

Okres Plzeň-město leží zhruba uprostřed Plzeňského kraje, na západě a severu sousedí s okresem Plzeň-sever, na jihu a jihovýchodě s okresem Plzeň-jih a na východě s okresem Rokycany. **Rozloha** okresu (261,4 km²) zaujímá 3,4 % z celkové rozlohy kraje. Celková hustota obyvatelstva k 31. 12. 2020 činila 745,3 obyvatel na 1 km². Okres Plzeň-město je nejmenším, ale zároveň nejhustěji osídleným okresem Plzeňského kraje.

Okres Plzeň-město má 15 obcí, z toho 2 se statutem města (Plzeň a Starý Plzenec). Do konce roku 2006 byl okres Plzeň-město tvořen pouze městem Plzeň, s platností od 1. 1. 2007 patří do okresu Plzeň-město dalších 14 obcí: Dýšina, Chrást a Kyšice (z okresu Plzeň-sever) a Chválenice, Letkov, Lhůta, Losiná, Mokrouše, Nezavětice, Nezvětice, Starý Plzenec, Štáhlavy, Štěnovický Borek a Tymákov (z okresu Plzeň-jih). Okres Plzeň-město představuje zároveň správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) Plzeň, který se dále člení na dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POU) Plzeň a Starý Plzenec.

Z hlediska **životního prostředí** patří Plzeň a její okolí k nejvíce zatíženým oblastem. Měrné emise zjištěné v okrese Plzeň-město několikanásobně převyšují hodnoty měrných emisí v celé ČR. Město Plzeň a jeho okolí je zatíženo vysokou koncentrací škodlivých látek z průmyslových aktivit a silniční dopravy. Přetížená silniční síť se výrazně podílí na zhoršeném životním prostředí nejen emisemi (tuhými a oxidy siřičitými a dusíku), ale i hlukem. Přesto se na území nachází 12 maloplošných chráněných oblastí.

Zemědělství nemá v Plzni a přilehlém okolí výrazné postavení. Zemědělské podniky k 31. 12. 2020 hospodařily na 12 425 ha zemědělské půdy (47,5 % z celkové výměry okresu), z toho ornou půdu tvořilo 8 761 ha (70,5 % zemědělské půdy). Nezemědělská půda zaujímala 13 717 ha, z toho výměra lesních pozemků činila 6 546 ha (47,7 %). Rostlinná výroba v okrese Plzeň-město byla zaměřena zejména na pěstování pšenice, ječmene, brambor, řepky a kukuřice (na zeleno i na siláž). Živočišná výroba se soustřeďuje především na chov skotu a prasat.

Silniční a dálniční síť v okrese Plzeň-město k 1. 1. 2021 měřila 238,6 km, z toho dálnice tvořily 11,6 km, silnice I. třídy 58,8 km, silnice II. třídy 56,3 km a silnice III. třídy 112,0 km. Okres protínají železniční tratě regionálního i celostátního charakteru, 6 celostátních tratí přímo vyjíždí z Plzně (do Prahy, Českých Budějovic, Klatov a Železné Rudy, Domažlic, Chebu a Žatce).

K 31. 12. 2020 žilo na území okresu Plzeň-město 194 840 **obyvatel**. Podle počtu obyvatel je okres Plzeň-město nejlidnatějším okresem Plzeňského kraje a bydlí zde 33,0 % obyvatel kraje. V krajském městě Plzni žilo 175 219 obyvatel, tj. 89,9 % obyvatel okresu. Od roku 2013 se počet obyvatel okresu zvýšil o 8 763, tj. o 4,7 %. Nejvíce obyvatel žilo na území okresu ve sledovaném období právě v roce 2020, kdy došlo k meziročnímu nárůstu počtu obyvatel o 560. Počet obyvatel rostl výhradně díky kladnému migračnímu saldu. V roce 2020 se v okrese živě narodilo 1 985 dětí a zemřelo 2 247 obyvatel.

Z hlediska věkové struktury dosahuje okres Plzeň-město druhého nejvyššího průměrného věku v Plzeňském kraji. Průměrný věk obyvatel zde ke konci roku 2020 činil 43,1 let. Vysoký podíl staršího obyvatelstva okresu dokumentuje i hodnota **indexu stáří**. Ten zde činil 135,4, což zároveň představuje druhou nejvyšší hodnotu tohoto indexu v Plzeňském kraji. Vzhledem k roku 2010 vzrostl počet obyvatel ve věku 65 let a více o 8 186 osob, tj. o 25,0 %. Oproti roku 2019 počet obyvatel v produktivním věku (15–64 let) klesl o 332 a v porovnání s rokem 2010 je nižší dokonce o 4 373 (3,4 %). I když se ve sledovaném období let 2010–2020 počet dětí ve věku 0–14 let (I. generace) zvýšil o 6 142, tj. o 25,5 %, rychlému stárnutí populace tento růst nezabránil.

Podle **registru ekonomických subjektů** bylo k 31. 12. 2020 v okrese evidováno 55 515 ekonomických subjektů, z toho nejvíce tvořily fyzické osoby (71,7 %). Jedním z nejvýznamnějších a nejrozvinutějších odvětví okresu Plzeň-město je průmysl, a to jak strojírenský, tak i potravinářský. Strojírenský průmysl je zastoupen zejména podniky Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o. (výroba panelů s plochými displeji), HP-Pelzer s.r.o. (výroba autodoplňků), LASSELSBERGER, s.r.o. (výroba a prodej keramických obkladů a dlažeb pro bytovou keramiku), Škoda JS a.s. (výroba zařízení pro jaderné elektrárny), Doosan Škoda POWER s.r.o. (zařízení na výrobu energie), ŠKODA TRANSPORTATION a.s. (výroba elektrických lokomotiv a tramvají), Daikin Industries Czech Republic s.r.o. (tepelná čerpadla a klimatizace) a BORGERS CS spol. s r.o. (výroba tkanin a textilních podlahových krytin). K významným

potravinářským podnikům v okrese patří Plzeňský Prazdroj a.s. (největší vývozce piva), BOHEMIA SEKT s.r.o. ve Starém Plzenci (významný producent vín a sektů) a STOCK Plzeň-Božkov s.r.o. (tradiční výrobce lihovin). Mezi další největší zaměstnavatele okresu patří také Fakultní nemocnice Plzeň, Západočeská univerzita, Plzeňské městské dopravní podniky, a.s., Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje anebo Statutární město Plzeň.

V průběhu deseti let dosáhla intenzita **bytové výstavby** nejvyšší hodnoty v roce 2020, kdy na 1 000 obyvatel středního stavu připadlo 6,13 dokončených bytů. Nejnižší hodnota intenzity bytové výstavby za sledované období byla v okrese Plzeň-město zaznamenána v roce 2015 (2,07). Podle předběžných výsledků byla v kraji zahájena v roce 2020 výstavba celkem 1 257 bytů, z toho 16,3 % se jednalo o byty v rodinných domech. Ve stejném období byla dokončena výstavba 1 194 bytů v rodinných domech a 868 bytů v domech bytových.

Podle údajů **úřadu práce** zde bylo k 31. 12. 2020 evidováno 4 580 uchazečů o zaměstnání, z toho 2 361 žen, 143 absolventů a mladistvých a 593 občanů se zdravotním postižením. Na 1 pracovní místo připadlo 0,6 uchazečů. K 31. 12. 2020 činil podíl nezaměstnaných osob v okrese 3,43 % a oproti roku 2019 se zvýšil o 1,17 procentního bodu. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob byl dosažen v delší časové řadě v roce 2013 (6,15 %), nejnižší podíl naopak v roce 2018 (1,79).

V roce 2019 zabezpečovaly v okrese **zdravotní péči** 4 nemocnice. Bylo zde zaměstnáno 1 700 lékařů a na 1 lékaře připadlo v průměru 114 obyvatel, což je nejméně z celého Plzeňského kraje. V roce 2020 dosáhlo průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v okrese Plzeň-město hodnoty 5,071 %, což je nejnižší hodnota mezi okresy Plzeňského kraje.

Centrum vzdělanosti v okrese i v regionu představuje město Plzeň, které svým rozvinutým školským systémem umožňuje širokou nabídku vzdělávání. Ve školním roce 2020/2021 představovala síť **předškolních a školských zařízení** v okrese Plzeň-město 72 mateřských škol, 49 základních škol, 6 gymnázií, 21 středních škol vyučujících obory odborného vzdělávání bez nástavbového studia a 8 se studiem nástavbovým. Další možnosti studia poskytuje 1 konzervatoř a 3 vyšší odborné školy. Vysokoškolské vzdělání nabízí Západočeská univerzita ve svých 9 fakultách (ekonomické, pedagogické, filozofické, právnické, aplikovaných věd, elektrotechnické, strojí, zdravotnických studií a designu a umění Ladislava Sutnara).

Bohatý kulturní život a cestovní ruch v okrese Plzeň-město se koncentruje zejména do města Plzně. V Plzni můžeme najít několik divadelních scén, stálých kin, přírodní amfiteátr, muzea, galerie a knihovny. Historické centrum města Plzně patří k významným městským památkovým rezervacím. Plzeň je také neodmyslitelně spjata s tradičním pivovarnictvím. Pivovar Plzeňský Prazdroj patří mezi nejznámější pivovary na světě. V letních měsících návštěvníci mohou ocenit zejména Boleveckou rybníční soustavu, kolem které vede hustá síť turistických stezek a cyklostezek nebo přehradní nádrž České údolí.